

Za izvrševanje prvega odstavka 91. člena Pomorskega zakonika (Uradni list RS, št. 62/16 – uradno prečiščeno besedilo, 41/17, 21/18 – ZNOrg, 31/18 – ZPVZRZCEP, 18/21, 21/21 – popr. in 76/23) izdaja Uprava Republike Slovenije za pomorstvo (v nadaljevanju: URSP) naslednje navodilo

»Ureditev in načela ladijskega stražarjenja«

Za izvajanje obveznih instrumentov Mednarodne pomorske organizacije (IMO), Mednarodne konvencije o standardih za usposabljanje, izdajanje spričeval in ladijsko stražarjenje (konvencija STCW), Kodeksa o standardih za usposabljanje, izdajanje spričeval in ladijsko stražarjenje pomorščakov (kodeks STCW), Poglavje VIII, izdaja Uprava RS za pomorstvo (URSP) zahteve za ureditev ladijskega stražarjenja in načela stražarjenja, ki jih je potrebno upoštevati.

Uprava RS za pomorstvo (URSP) poziva poveljnike, častnike in drugo osebje na ladji, da upoštevajo zahteve ladijskega stražarjenja in sledijo načelom ladijskega stražarjenja za zagotavljanje varnosti posadke, potnikov, ladje in okolja.

Načela opravljanja ladijske straže

DEL 4 – LADIJSKO STRAŽARJENJE

Splošna načela opravljanje straže

9 Pogodbenice morajo opozoriti družbe, poveljnike, upravitelje stroja in osebje, odgovorno za opravljanje straže, na naslednja načela, ki jih je treba upoštevati, da se zagotovi stalno varno opravljanje straže.

10 Poveljnik ladje je dolžan zagotoviti, da so ureditve za opravljanje straže ustrezne za zagotavljanje varne ladijske straže. Pod splošnim vodstvom poveljnika so častniki zadolženi za krovno stražo odgovorni za varno upravljanje ladje v času svoje dolžnosti, pri čemer morajo biti še posebej pozorni na preprečevanje trčenja in nasedanja.

11 Upravitelj stroja je dolžan, v posvetovanju s poveljnikom, zagotoviti, da so ureditve za opravljanje straže ustrezne za varno opravljanje strojne straže.

Varstvo morskega okolja

12 Poveljnik, častniki in drugi člani posadke morajo biti seznanjeni z resnimi posledicami operativnega ali nenamernega onesnaževanja morskega okolja ter sprejeti vse možne ukrepe za preprečevanje takšnega onesnaženja, zlasti v okviru ustreznih mednarodnih in pristaniških predpisov.

Del 4-1 – Načela, ki jih je treba upoštevati pri opravljanju navigacijske straže

13 Častnik, odgovoren za krovno stražo, je predstavnik poveljnika in je ves čas primarno odgovoren za varno plovbo ladje ter za spoštovanje Mednarodnih predpisov za preprečevanje trčenj na morju iz leta 1972, z vsemi spremembami.

Opazovanje (straža)

14 Ustrezna straža mora biti vzdrževana ves čas, v skladu s pravilom 5 Mednarodnih predpisov za preprečevanje trčenj na morju iz leta 1972, z vsemi spremembami. Namen straže je:

1. vzdrževanje neprestanega stanja pozornosti z vidom in sluhom ter z vsemi drugimi razpoložljivimi sredstvi glede kakršnih koli pomembnih sprememb v okolju, v katerem se upravlja ladjo;
2. popolna ocena situacije in tveganja trčenja, nasedanja in drugih nevarnosti za plovbo;

3. odkrivanje ladij ali letal v stiski, brodolomcev, razbitin, naplavin in drugih nevarnosti za varno plovbo.

15 Opazovalec mora biti zmožen v celoti posvetiti pozornost izvajanju ustrezne straže, in ne sme opravljati nobene druge naloge ali mu biti dodeljene druge naloge, če bi lahko motile to nalogo.

16 Naloge opazovalca in člana posadke krovne straže so ločene, in član posadke krovne straže ne sme biti obravnavan kot opazovalec med upravljanjem ladje, razen na manjših ladjah, kjer je s krmarskega mesta zagotovljen neoviran pogled v vse smeri ter ni poslabšanja nočnega vida ali drugih ovir, ki bi vplivale na ustrezno opazovanje.

Častnik, odgovoren za krovno stražo, je lahko edini opazovalec podnevi, pod pogojem, da je v vsaki takšni situaciji:

1. situacija skrbno ocenjena in brez dvoma ugotovljeno, da je to varno;
2. v celoti upoštevani vsi pomembni dejavniki, vključno, vendar ne samo na:
 - vremenske razmere;
 - vidljivost;
 - gostoto pomorskega prometa;
 - bližino nevarnosti za plovbo;
 - potrebno pozornost pri plovbi v območjih ločevanja prometa ali v njihovi bližini;
3. zagotovljena takojšnja pomoč, ki jo je mogoče nemudoma poklicati na komandni most, kadar koli se situacija spremeni in to zahteva.

17 Pri določanju, ali je sestava navigacijske straže ustrezna za zagotavljanje neprekinjenega izvajanja straže, mora poveljnik upoštevati vse pomembne dejavnike, vključno s tistimi, ki so opisani v tem delu kodeksa, ter naslednje dejavnike:

1. vidljivost, vremenske razmere in stanje morja;
2. gostoto prometa in druge dejavnosti na območju, kjer ladja pluje;
3. potrebna pozornost pri plovbi v ali v bližini območij sheme ločene plovbe ali drugih ureditev;
4. dodatna delovna obremenitev zaradi narave delovanja ladje, trenutnih operativnih zahtev in pričakovanih manevrov;
5. ustreznost pripravljenosti članov posadke, ki so na klic in dodeljeni kot del straže;
6. poznavanje in zaupanje v strokovno usposobljenost častnikov in posadke;
7. izkušnje vsakega častnika krovne straže in njegova seznanjenost z opremo ladje, postopki in manevrskimi sposobnostmi;
8. dejavnosti, ki potekajo na ladji v določenem trenutku, vključno z radijsko komunikacijo, in možnostjo, da se pomoč nemudoma pokliče na poveljniški most, kadar je to potrebno;
9. delovno stanje instrumentov in nadzora na mostu, vključno z alarmnimi sistemi;
10. nadzor krmila in propelerja ter manevrske značilnosti ladje;
11. velikost ladje in vidno polje z mesta vodenja ladje (conning position);
12. konfiguracija mosta, v kolikor bi ta lahko ovirala člana straže pri zaznavanju zunanjega dogajanja z vidom ali sluhom;
13. kateri koli drug pomemben standard, postopek ali smernica v zvezi z ureditvijo straže in primernostjo za dolžnost, ki jo je sprejela Mednarodna pomorska organizacija.

Ureditev straže

18 Pri določanju sestave straže na poveljniškem mostu, ki lahko vključuje tudi ustrezno usposobljene člane posadke, je treba med drugim upoštevati naslednje dejavnike:

1. komandni most ne sme biti nikoli brez nadzora;
2. vremenske razmere, vidljivost ter ali je dan ali noč;
3. bližina navigacijskih nevarnosti, zaradi katerih mora častnik, odgovoren za stražo, opravljati dodatne navigacijske naloge;

4. uporaba in delovno stanje navigacijskih pripomočkov, kot so ECDIS, radar ali elektronske naprave za določanje položaja ter druga oprema, ki vpliva na varno plovbo ladje;
5. ali je ladja opremljena z avtomatskim krmiljenjem;
6. ali je treba opravljati radijske dolžnosti;
7. kontrolne naprave, alarmi in indikatorji za strojnice brez nadzora, ki so nameščeni na mostu, postopki za njihovo uporabo in njihove omejitve;
8. vse nenavadne zahteve, ki se lahko pojavijo za navigacijsko stražo zaradi posebnih operativnih okoliščin.

Prevzem straže

19 Častnik, odgovoren za navigacijsko stražo, ne sme predati straže častniku, ki prevzema stražo, če obstaja razlog za prepričanje, da slednji ni sposoben učinkovito opravljati dolžnosti straže; v tem primeru je treba o tem obvestiti poveljnika.

20 Častnik, ki prevzame stražo mora zagotoviti, da so vsi člani posadke, ki prevzemajo stražo, popolnoma sposobni opravljati svoje naloge, zlasti glede prilagoditve vida na nočne razmere. Nadomestni častniki ne smejo prevzeti straže, dokler njihov vid ni popolnoma prilagojen svetlobnim razmeram.

21 Pred prevzemom straže se morajo častniki, ki prevzemajo stražo, prepričati o ocenjenem ali dejanskem položaju ladje ter potrditi predvideno pot, kurz in hitrost ter preveriti kontrole, če je to ustrezno, ter si zabeležiti vse pričakovane nevarnosti za plovbo med njihovo stražo.

22 Častniki, ki prevzemajo stražo, se morajo osebno prepričati o:

1. stalnih navodilih in drugih posebnih ukazih poveljnika v zvezi z navigacijo ladje;
2. položaju, kurzu, hitrosti in ugrezu ladje;
3. trenutnih in napovedanih plimah, tokovih, vremenu, vidljivosti ter vplivu teh dejavnikov na kurz in hitrost;
4. postopkih za uporabo glavnih motorjev pri manevriranju, kadar so motorji pod nadzorom z mosta;
5. navigacijskih okoliščinah, vključno z (vendar ne izključno):
 - 5.1 delovno stanje vse navigacijske in varnostne opreme, ki se uporablja ali se bo verjetno uporabljala med stražo;
 - 5.2 napake žiroskopskih in magnetnih kompasov;
 - 5.3 prisotnost in gibanje ladij, ki so vidne ali za katere se ve, da so v bližini;
 - 5.4 pogoji in nevarnosti, ki se bodo verjetno pojavili med stražo;
 - 5.5 možni učinki nagiba, trimanja, gostote vode in posedanja (squat) na oddaljenost med ladjo in dnom.

23 Če je treba častnika, odgovornega za navigacijsko stražo, razrešiti med izvajanjem manevra ali drugega ukrepa za izogibanje nevarnosti, se razrešitev odloži, dokler ukrep ni zaključen.

Opravljanje navigacijske straže

24 Častnik, odgovoren za navigacijsko stražo, mora:

1. opravljati stražo na poveljniškem mostu;
2. v nobenem primeru ne zapustiti mostu, dokler ni ustrezno razrešen;
3. ostati odgovoren za varno plovbo ladje, kljub prisotnosti poveljnika na mostu, dokler mu ni izrecno sporočeno, da je poveljnik prevzel to odgovornost in je to medsebojno razumljeno.

25 Med stražo je treba kurz, v katerem pluje ladja, položaj in hitrost redno preverjati z uporabo vseh potrebnih navigacijskih pripomočkov, da se zagotovi, da ladja sledi načrtovani poti.

26 Častnik, odgovoren za navigacijsko stražo, mora imeti popolno poznavanje lokacije in delovanja vse varnostne in navigacijske opreme na ladji ter biti seznanjen z operativnimi omejitvami te opreme.

27 Častnik, odgovoren za navigacijsko stražo, ne sme biti dodeljen niti sam prevzeti nobenih nalog, ki bi lahko ovirale varno plovbo ladje.

28 Pri uporabi radarske naprave mora častnik, odgovoren za navigacijsko stražo, ves čas upoštevati določila o uporabi radarja, kot so zapisana v Mednarodnih predpisih za preprečevanje trčenj na morju iz leta 1972, z vsemi spremembami.

29 V primeru potrebe častnik, odgovoren za navigacijsko stražo, ne sme oklevati z uporabo krmila, motorjev in zvočnih signalnih naprav. Kadar je mogoče, mora pravočasno sporočiti načrtovane spremembe hitrosti motorjev ali pa učinkovito uporabiti kontrole motorjev na mostu v skladu z veljavnimi postopki.

30 Častniki navigacijske straže morajo poznati manevrske značilnosti ladje, vključno z zavorno potjo, in se zavedati, da imajo druge ladje lahko drugačne manevrske lastnosti.

31 Med stražo se mora vestno voditi ustrezna evidenca o premikih in dejavnostih, povezanih z navigacijo ladje.

32 Posebej pomembno je, da častnik, odgovoren za navigacijsko stražo, ves čas zagotavlja ustrezno opazovanje. Na ladjah z ločenim prostorom, kjer se nahajajo pomorske karte, sme častnik, odgovoren za navigacijsko stražo, vstopiti v prostor s pomorskimi kartami le za krajši čas, kadar je to nujno za opravljanje navigacijskih nalog, vendar mora pred tem zagotoviti, da je to varno in da se ohranja ustrezno opazovanje.

33 Operativne preizkuse ladijske navigacijske opreme je treba opravljati na morju čim pogosteje in kolikor to dopuščajo okoliščine, še posebej pred pričakovanjem nevarnih razmer, ki vplivajo na navigacijo. Kadar je primerno, je treba te preizkuse zapisati. Preizkuse je treba opraviti tudi pred prihodom in odhodom iz pristanišča.

34 Častnik, odgovoren za navigacijsko stražo, mora redno preverjati, da:

1. oseba, ki krmari ladjo, ali avtomatski pilot krmari v pravem kurzu;
2. se standardna napaka kompasa določi vsaj enkrat med stražo in, kadar je mogoče, po vsaki večji spremembi kurza; standardni in žiroskopski kompas se pogosto primerjata, ponavljajo pa se sinhronizirajo z glavnim kompasom;
3. se avtomatski pilot ročno preizkusi vsaj enkrat med stražo;
4. navigacijske in signalne luči ter druga navigacijska oprema delujejo pravilno;
5. radijska oprema deluje pravilno v skladu s členom 86 tega poglavja;
6. UMS kontrole, alarmi in indikatorji delujejo pravilno.

35 Častnik, odgovoren za navigacijsko stražo, mora ves čas upoštevati zahteve, ki so v veljavi v okviru Mednarodne konvencije o varnosti človeškega življenja na morju (SOLAS), 1974 (*Glej SOLAS V/24, V/25 in V/26*). Častnik navigacijske straže mora upoštevati:

1. potrebo po dodelitvi osebe za krmarjenje ladje in pravočasen prehod na ročno krmiljenje, da se omogoči varno ukrepanje v morebitno nevarnih situacijah;
2. da je pri ladji pod avtomatskim krmiljenjem zelo nevarno dovoliti razvoj situacije do te mere, da je častnik, odgovoren za navigacijsko stražo, brez pomoči in mora prekinjati neprekinjeno opazovanje zaradi nujnih ukrepov.

36 Častniki navigacijske straže morajo biti temeljito seznanjeni z uporabo vseh elektronskih navigacijskih pripomočkov na ladji, vključno z njihovimi zmožnostmi in omejitvami, in jih uporabljati, kadar je to primerno. Prav tako morajo upoštevati, da je globinomer dragocena navigacijska pomoč.

37 Častnik, odgovoren za navigacijsko stražo, mora radar uporabljati vedno, ko so vidne razmere omejene ali se to pričakuje, ter ves čas v območjih z gostim prometom, pri čemer mora upoštevati omejitve radarja.

38 Častnik, odgovoren za navigacijsko stražo, mora zagotoviti, da se dometi radarskega prikaza pogosto spreminjajo, da se odboji zaznajo čim prej. Treba je vedeti, da majhni ali šibki odboji lahko uidejo zaznavi.

39 Ko se uporablja radar, mora častnik, odgovoren za navigacijsko stražo, izbrati ustrezen radarski domet in natančno opazovati prikaz ter zagotoviti pravočasen začetek načrtovanja ali sistematične analize.

40 Častnik, odgovoren za navigacijsko stražo, mora takoj obvestiti poveljnika:

1. če se pojavijo ali pričakujejo omejene razmere vidljivosti;
2. če prometne razmere ali gibanje drugih ladij vzbujajo zaskrbljenost;
3. če je težko vzdrževati kurz;
4. če v nasprotju s pričakovanim ni zaznati kopnega, navigacijskih oznak ali globin;
5. če nepričakovano zazna kopno ali navigacijsko oznako ali pride do spremembe globin;
6. ob okvari motorjev, daljinskega upravljanja pogonskih strojev, krmilnega mehanizma ali katere koli bistvene navigacijske opreme, alarma ali indikatorja;
7. če pride do okvare radijske opreme;
8. v zelo slabem vremenu, če obstaja dvom glede možnosti nastanka škode zaradi vremena;
9. če ladja naleti na katero koli nevarnost za navigacijo, kot so led ali brodolom;
10. v vsaki drugi izredni situaciji ali ob kakršnem koli dvomu.

41 Kljub obveznosti, da takoj obvesti poveljnika v zgoraj navedenih okoliščinah, častnik, odgovoren za navigacijsko stražo, ne sme oklevati in mora takoj ukrepati, da zagotovi varnost ladje, kadar to zahtevajo okoliščine.

42 Častnik, odgovoren za navigacijsko stražo, mora članom straže dati vsa ustrezna navodila in informacije, ki zagotavljajo varno izvajanje straže, vključno z ustreznim opazovanjem.